

Franz
Lehár

PAGANINI

DYREKTOR I KIEROWNIK ARTYSTYCZNY
EWA MICHNIK

DYREKTOR TECHNICZNY I ADMINISTRACYJNY
JANUSZ BYTOWSKI

KIEROWNIK LITERACKI
JÓZEF OPALSKI

LUCJAN KYDRYŃSKI

FRANZ LEHAR

* 30 IV 1870, Komárom; † 24 X 1948, Bad Ischl.

Kontynuując rodzinne tradycje, po ukończeniu klasy skrzypcowej w Konserwatorium w Pradze (1888) został skrzypkiem w orkiestrze wojskowej swego ojca, a dwa lata później sam pełnił już funkcję kapelmistrza w różnych orkiestrach, w różnych regimentach, w różnych krajach cesarstwa Austro-Węgier. Komponował marsze, pieśni, a na konkurs otwarty napisał pierwszą operę *Rodrigo* (1893), nie nagrodzoną wówczas i nigdy nie wystawioną. Niepowodzenie nie zraziło go, skomponował drugą operę *Kukuschka*; ta doczekała się wprawdzie premiery (1896; Lipsk), ale nie sukcesu, nawet i w późniejszej przeróbce (*Tatiana*; Brno 1905). Pierwszy smak powodzenia odczuł dopiero po osiedleniu się w Wiedniu (1899), gdzie — nadal jako kapelmistrz orkiestry wojskowej — wprowadził na estradę swój walc *Złoto i srebro* (*Gold und Silber*). W Wiedniu zaczął też pisać operetki; pierwsze dwie: *Wiedeńskie kobiety* (*Wiener Frauen*; 1902) i *Druciarz* (*Der Rastelbinder*; 1902) spotkały się

z uznaniem, następnie przyjęto mniej serdecznie, lecz *Wesoła wdówka* (*Die lustige Witwe*; 1905) stała się już światowym sukcesem; największym sukcesem w dziejach operetki XX wieku!

Lehár był pierwszym, który po zmierzchu klasycznej operetki (po śmierci Suppého, Straussa i Millöckera) przywrócił jej świetność, jej pozycję wiodącą, a jednocześnie wprowadził nowe rozwiązania muzyczne i konstrukcyjne o decydującym znaczeniu dla rozwoju tej formy. On pierwszy połączył śpiew z tańcem i ruchem scenicznym (co dziś jest niemal żelazną zasadą musicalu), on pierwszy (w *Paganinim*) zrezygnował z obowiązującego uprzednio w operetce happy-endu. „Wprowadził do operetki lży...” — jak obrazowo określił to jeden z jego biografów. Unowocześnił i rozbudował instrumentację korzystając z doświadczeń Pucciniego, a później nawet Ryszarda Straussa.

Niezrównany liryk o słowiańskiej skłonności do tęsknego sentymentalizmu, łączył cudownie liryczne arie swych operetek z pikanterią i paryskim dowcipem muzycznym. Swobodnie obracał się w klimacie zarówno salonów Wiednia, jak i kabaletów Paryża, a także w klimacie tęsknych pieśni rosyjskich, w muzyce orientalnej, włoskiej, hiszpańskiej i — przede wszystkim cygańskiej, węgierskiej. Twórczość Lehára podzielić można na dwa okresy. W pierwszym napisał 25 operetek, z których najpopularniejsze (znane dobrze w Polsce) to — obok *We-sołej wdówki* — *Hrabia Luxemburg* (*Der Graf von Luxemburg*; 1909), *Cygańska miłość* (*Zigeunerliebe*; 1910), *Ewa* (*Eva*; 1911), *Skowronek* (*Wo die Lerche singt*; 1918), *Biały mazur* (*Die blaue Mazur*; 1920), *Frasquita* (1922), *Clo-Clo* (1924)... Były to wszystko utwory nie odbiegające jeszcze zbyt daleko — tematycznie przynajmniej — od tego, co aktualnie wówczas w operetce powstawało. Drugi okres, tzw. dramatyczny lub „tauberowski” — od nazwiska wielkiego śpiewaka i przyjaciela Lehára, Ryszarda Taubera, dla którego pisał on odąd swoje główne partie tenorowe — reprezentują: *Paganini* (1925), *Carewicz* (*Der Zarewitsch*; 1927), *Frederike* (1928), *Kraina uśmiechu* (*Das Land des Lächelns*; 1929 — przeróbka dawniejszej operetki Lehára *Die gelbe Jacke* — *Żółty kaftan*, z 1923), wreszcie *Giuditta* (1934), pomyślana już jako opera i wystawiona w Wiener Staatsoper (u nas w warszawskim Teatrze Wielkim).

Był to ostatni utwór sceniczny Lehára; do czasu swej śmierci nie skomponował już niczego więcej... W przeciwieństwie do wielu innych znanych kompozytorów operetek z Austrii i Niemiec, Lehár po dojściu Hitlera do władzy nie emigrował; stosunek do hitleryzmu miał raczej pozytywny (mimo iż jego żona była Żydówką). To spowodowało zapewne odrzucenie jego powojennych próśb o obywatelstwo szwajcarskie, a potem o węgierskie. Zmarł w swej willi w Bad Ischl, przemienionej obecnie na muzeum leharowskie.

„Przewodnik Operetkowy PWM 1984

PAGANINI

Akt I

W oberży nieopodal Lukki zatrzymał się Niccolo Paganini. Zebrani zdumieni słuchają jego gry: „to diabeł gra za niego”, mówią zafascynowani potęgą jego sztuki. Do oberży przybywa księżna Anna Eliza, siostra Napoleona i władczyni księstwa. Miała się tu spotkać z mężem ale „pan małżonek znowu się gdzieś zawieruszył i to nie sam”. Księżna nie ma złudzeń co do swego małżonka. Tym bardziej fascynuje ją młody skrzypek, który tak pięknie gra... Postanawia jednak zachować incognito i przedstawia się jako pani Bonaventa. Paganini zaprasza ją na koncert.

Wbiega Bartucci, impresario skrzypka i przerywa intymną scenę. Przynosi złą wiadomość: jutrzejszy koncert w Lukce odwołany! Paganiniego nie chcą wpuścić do miasta, gdyż uważają go za heretyka i awanturnika. Skrzypek wpada w szal. Postanawia wyjechać natychmiast.

W oberży zjawia się primadonna Bella Giretti, faworyta księcia. Towarzyszy jej Pimpinelli, kochliwy szambelan dworu, którego serce otwarte jest dla wszystkich pięknych kobiet.

Wraca Paganini, by przeprosić rzekomą panią Bonaventa. Dopiero wejście Pimpinellego wyjaśnia, iż w rzeczywistości jest to księżna.

Akt II

Upłynęło kilka miesięcy. Paganini pozostał w Lukce. Jest dyrektorem i kapelmistrzem książęcej Opery, której primadonną jest piękna Bella Giretti.

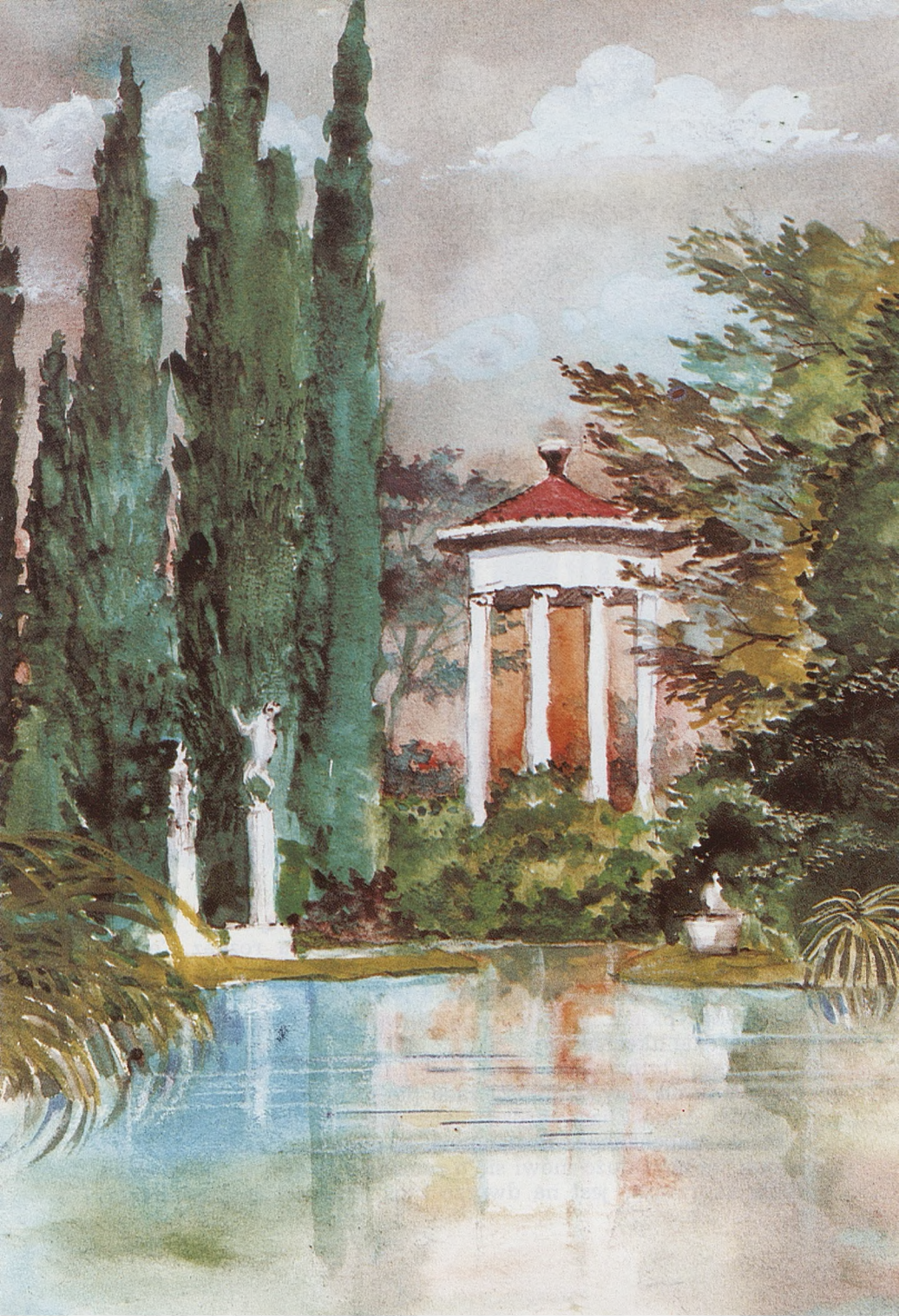
Paganini gra w karty z Pimpinellim. Przegrywa wszystko, nawet swego Stradivariusa. Szambelan gotów jest jednak zwrócić skrzypce w zamian za receptę na zdobywanie kobiet. Paganini jest w tym przecież mistrzem!

Kiedy nadchodzi piękna Bella, kochliwy Pimpinelli chce wypróbować „przepis” Paganiniego. Jego efektem jest siarczasty policzek otrzymany od krewkiej primadonny.

Anna Eliza i Paganini są coraz bardziej zakochani. Niccolo wykonuje pieśń miłosną napisaną specjalnie dla niej.

Tymczasem Bella postanawia pokazać ukrytemu księciu jak Pimpinelli zaleca się do niej i ostatecznie go ośmieszyć.

Bartucci przestrzega Paganiniego przed uwodzeniem Belli. W końcu wszyscy to widzą, księżna może się dowiedzieć... Czy nie lepiej wyjechać, przecież „cały świat chce słuchać Paganiniego”.

Z Paryża przybywa hrabia Hedouville. Na rozkaz Cesarza ma zaaresztować Paganiniego, jeżeli ten dobrowolnie nie opuści Lukki. „Cały Paryż mówi o tym, że siostra Cesarza z jakimś skrzypkiem...” Ale Anna Eliza nawet słyszeć nie chce o wyjeździe ukochanego.

Paganini tymczasem coraz czulej flirtuje z Bellą. Śpiewaczka jednak na dowód miłości żąda pieśni napisanej dla księżnej. Wchodzi Anna Eliza, bardzo zdenerwowana „sam na sam” Beli i swego ukochanego. Postanawia ją oddalić z Lukki, pod pozorem, że zbyt dużo mówi się o romansie księcia ze śpiewaczką. Bella zaprzecza; jest na dworze ktoś inny nią zainteresowany

i na dowód pokazuje księżnej dobrze jej znane nuty. Anna Eliza jest zrozpaczona, zgadza się by hrabia Hedouville aresztował Paganiniego.

Akt III

Do karczmy „Pod Zardzewiałą Podkową” przychodzi przebrany Paganini. Szuka pomocy wśród przemytników. Chce przeprawić się przez granicę ze swoim impresariem. Zjawiają się także Pimpinelli z Bellą. Śpiewaczka gotowa jest rzucić wszystko byle tylko zostać z Paganinim. Niccolo dałby się znowu ponieść fali namiętności ale Bartucci przypomina mu jego największą miłość — skrzypce. Zrozpaczona Bella zgadza się zostać żoną — bardzo bogatego — Pimpinelliego.

Do karczmy przybywa również księżna Anna Eliza. Poszukuje Paganiniego. Za późno! Niccolo Paganini wybrał już swoją jedyną miłość — skrzypce.

J. O.

Dir. Orkiestra

STANISŁAW ZIŁKOWSKI

Mario

ANDRZEJ BRZANIEWICZ

Caroline Wirtin

ANTONINA MALARA

Azila

MALGORZATA ZABŁOJSKA

Scenarzysta

FRANCISZEK MURUCH

Reżyser

JAN MICHLE

Wier. baletu

— ANNA GAWEL

Kier. chóru

— EWA BATOR

Korepetytor chóru

— FIOŁA MAŁEC

Inspekcja

— HANNA BOŁKANOWICZ-ZARYCKA

MALGORZATA SZOLTYŚ

PAGANINI

— F. Lehar

Kier. muzyczne

— EWA MICHNIK

Reżyseria i choreografia

— ERIC JOEY PFLUEGER

Scenografia

— ERNST STRAKE

Kostiumy

— ELŻBIETA KRYWSZA-
FEDOROWICZ

Asystent reżysera

— BOGUSŁAW SZYNALSKI

Asystent choreografa

— WACŁAW NIEDŹWIEDŹ

Korepetytorzy solistów

— IRENA CELIŃSKA
MAŁGORZATA WESTRYCH

OBSADA

Anna Elisa

KRYSTYNA TYBUROWSKA
ZOFIA ROGALA

Furst Felice

BOGUSŁAW SZYNALSKI

Niccolo Paganini

KRZYSZTOF BEDNAREK
JAN ZAKRZEWSKI

Bartucci

KAZIMIERZ RÓŻEWICZ
PAWEŁ MIŚKOWIEC

Bella

BOŻENA ZAWIŚLAK

Pimpinelli

ANDRZEJ BIEGUN

Grafin de Laplace

MARIA CHOMA

Die Kammerzofe

LUCYNA BEŁTOWSKA

Der Dorwirt

STANISŁAW ZIÓŁKOWSKI
TADEUSZ SZEPTYCKI

Marco

ANDRZEJ BERNAGIEWICZ

Corallina Wirtin

ANTONINA MALARZ

Anita

MAŁGORZATA ZALEJSKA

Beppo akt I
akt III

FRANCISZEK MAKUCH
JAN MIGAŁA

Kier. baletu

— ANNA GAWEL

Kier. chóru

— EWA BATOR

Korepetytor chóru

— PIOTR MALEC

Inspicjent

— HANNA PODKANOWICZ-ZARYCKA
MAŁGORZATA SZOŁTYS

ORKIESTRA

I skrzypce

Miryński Janusz — koncert-
mistrz
Skrobacki Leszek
Sobczak Ewa
Szarek Teresa
Wójtowicz Irena
Zarębska Elżbieta
Czarnecki Zdzisław
Kuźnia Barbara
Mucha Marek
Stolarz Anna

II skrzypce

Burzyńska Anna
Baran Bożena
Uliasz Zbigniew
Pawluś Marek
Serafin Lidia
Kuźnia Tomasz
Pietras Dorota
Welanyk Ewa
Pisula Agnieszka

Altówki

Żywicki Henryk
Satora Mieczysław
Kowalska Zofia
Kostecki Tadeusz
Stępień Teresa
Piekarczyk Małgorzata
Senisson Aleksandra

Wiolonczele

Drobnia Barbara
Wrońska Barbara
Stopa Stanisława
Grochala Alina
Pudło Danuta

Kontrabasy

Markowicz Marek
Porosło Jerzy
Mackiewicz Marek

Flety

Pańczyk Janusz
Gładys Małgorzata

Oboje

Fidowicz Agnieszka
Włodkowski Marek
Paterek Urszula

Klarnety

Kłak Andrzej
Majerski Antoni
Wyczyński Ignacy

Fagoty

Studnicki Eugeniusz
Dwojak Władysław
Komoński Adam
Szymański Sławomir

Trąbki

Jodłowski Tadeusz
Biesiadecki Maurycy

Waltornia

Wróbel Jerzy
Rakoczy Ryszard
Jaworski Jarosław
Pietras Antoni

Puzony

Grelia Janusz
Węgrzyn Krzysztof
Piznal Bogdan
Gryboś Grzegorz

Tuba

Oziero Marek

Perkusja

Decowski Mieczysław
Sobol Maciej
Wilewska Beata
Mastalska Maria

Harfa

Kosiorowska Liliana

Klawesyn

Kaczmarska Marta

Inspektorzy orkiestry:

JODŁOWSKI TADEUSZ
WROŃSKA BARBARA

CHÓR

Soprany

Bąba-Węgrzyn Maria
Bebenek Dorota
Ciszewska Zofia
Czarnecka Maria
Gorczyca Bogumiła
Kiedo Krystyna
Mikulska Joanna
Moniuk Ewa
Sotnicka-Tippe Aleksandra
Szemraj-Zoń Lidia
Sznajder Zdzisława
Wierzbička-Delekt Jadwiga
Wątrobska-Jękot Anna
Wąsowicz Beata

Alty

Bełtowska Lucyna
Gebel Elżbieta
Grabowska Ewa
Korczyńska Anna
Mironowska Halina
Pawlisz Maria
Piękoś Joanna
Pluta Ewa
Włodkowska-Miśkowiec Anna
Wojtasiewicz Monika

Tenory

Całka Andrzej
Dźwigoń Emil
Garlak Józef
Górniak Ignacy
Kazanowski Rafał
Kogut Krzysztof
Macheta Edward
Piotrowski Krzysztof
Radoń Wojciech
Szeptycki Tadeusz
Woźniak Władysław
Wrona Witold

Basy

Bernagiewicz Andrzej
Domagalski Mieczysław
Hajduk Tadeusz
Kielbiński Krzysztof
Knapik Stanisław
Kossek Adam
Migała Jan
Perun Józef
Rogalewski Ludomir

Kwaśny Aleksander
Sadzik Adam
Szawel Jerzy

Kierownik Chóru:

EWA BATOR

Inspektorzy:

Krzysztof Kielbiński
Józef Perun

Korepetytor Chóru:

Piotr Malec

ZESPÓŁ BALETU

1. Gatty Barbara
2. Grodzka Irena
3. Godek Renata
4. Gałczyńska Renata
5. Drozdowski Jacek
6. Karaś Grażyna
7. Męska Małgorzata
8. Maciejewska Wioletta
9. Niedźwiedź Wacław
10. Pytel Michałak Jadwiga
11. Piechnik Małgorzata
12. Piwowarska Elżbieta
13. Szaro Tomasz
14. Towarnicka Alina
15. Wojtasik Marzena
16. Wójcik Iwona
17. Azjan Tomasz

ZESPÓŁ TECHNICZNY

kierownik produkcji — LESZEK TERLECKI
kierownik techniczny sceny — TADEUSZ KONIECZNY
kierownik elektryczno-akustyczny — JÓZEF RYBARCZYK
kier. prac. kraw. damskiej — ALICJA TEKIELA
kier. prac. kraw. męskiej — MARIA ODROBINA
kier. prac. perukarsko-fryzjerskiej — CZESŁAWA GWIZDAŁA
kier. prac. stolarsko-ślusarskiej — JÓZEF KMIEĆ
kier. prac. modelatorskiej — ROBERT URBAN
kier. prac. tapicerskiej — MICHAŁ RZEPKA

KOORDYNACJA PRACY ARTYSTYCZNEJ

kierownik — URSZULA LALURNY

Biuro Obsługi Widza

kierownik — JOLANTA PISARSKA

Główny specjalista ds. reklamy — MARIAN LIDA

Opracowanie graficzne — JANUSZ WRZESIŃSKI

OPERA I OPERETKA W KRAKOWIE

DYREKCJA TEATRU 31-002 Kraków Senacka 6

DYREKTOR NACZELNY I ARTYSTYCZNY

Sekretariat — tel. 22-08-79

DYREKTOR TECHNICZNY I ADMINISTRACYJNY

tel. 22-62-10

BIURO OBSŁUGI WIDZA tel. 22-20-83

SCENA OPEROWA Lubicz 48

SCENA OPERETKOWA I SCENA DZIECIEĆA

ul. Lubicz 48 centrala 21-22-66, 21-42-00

kasa 21-16-30

CO DWA TYGODNIE! ☆ ★ ☆ ★

» ruch muzyczny » ARTYKUŁY
ESEJE

RECENZJE koncertów, przedstawień
operowych, płyt, książek WYWIADY

FELIETONY ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆

ruch muzyczny

WIĘCEJ WIEDZIEĆ »»»» WIĘCEJ SŁYSZĘĆ

ruch muzyczny

PRZEWODNIK po życiu muzycznym

☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ w kraju i na świecie

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

WYDAWCA

Drukarnia Wydawnicza im. W. L. Anczyca Kraków, zam. 1810/90
nakł. 3000 egz.